

VERSLAG MILIEU- EN KLIMAATRAAD

Datum vergadering: 25.11.2021

Aanwezig: Maxime Deberdt, Marine De Bie (schepen), Louis Debruyne, John De Grieve, Anne Delvoye, An Goedgezelschap, Isabelle Neyskens, Erik Nobels, Mieke, Katrien Moubax, Joan Pepermans, Arnout Ruelens, Mon Schepers, Nina Van den Bilcke, Stijn Van Goethem, Stijn Vranckx

MILIEU- EN KLIMAATRAAD

AGENDA

- Goedkeuring verslag vorige vergadering
- Toelichting acties wateroverlast/droogte + wateroverlast juli
- Toelichting onthardingsploeg + brainstorm acties voor inwoners
- Terugkoppeling vergunningen, geluid en PFAS
- Agenda volgende vergadering
- Varia

GOEDKEURING VERSLAG VORIGE VERGADERING

Er zijn geen opmerkingen bij het verslag van vorige vergadering. Het verslag wordt goedgekeurd.

TOELICHTING ACTIES WATEROVERLAST/DROOGTE & WATEROVERLAST JULI

Isabelle Neyskens (coördinator hemelwater/droogteplan) heeft in het verleden het hemelwaterplan al voorgesteld aan de adviesraad. Hier is nu een actie- en prioriteitenlijst aan gekoppeld die wordt toelicht. Voor meer details wordt verwezen naar de presentatie (opgeladen in teams). De maatregelen van het hemelwaterplan zijn opgebouwd volgens de Ladder van Lansink.

1) Afstroom vermijden

De verhardingsgraad in Mechelen is hoog (hoger dan het Vlaams gemiddelde). Om afstroom te vermijden kan men verharding terugdringen door het ontharden van overbodige verharding (= opritten, terrassen,...) en het stimuleren van waterdoorlatende verharding. Ook kan men het daklandschap vergroenen door het stimuleren van groendaken en multifunctioneel gebruik (groendaken in combinatie met zonnepanelen). Voorbeelden van onthardingsprojecten zijn de Korte Veluwestraat, Hoogstratenplein en park site interbeton (Keerdok). Verder zijn er ook de premies voor groendaken en het onthardingsteam voor kleinschalige onthardingsprojecten op openbaar domein.

- Belangrijk bij ontharding is dat niet enkel de bovenste steenlaag maar ook de fundering wordt weggenomen en/of onderliggende laag waterdoorlatend wordt.
- Voor particulieren en ontharding is er momenteel geen premie. Organisaties/verenigingen en ondernemingen komen in aanmerking voor de jaarlijkse subsidie 'paraat voor klimaat'. Deze subsidie is ruim en dekt de werven van het klimaatplan.

2) Hergebruik van regenwater

Door het stimuleren van individuele systemen bij particulieren en collectieve systemen op openbaar domein. Een voorbeeldproject is de aanleg van het bufferbekken in de Bankstraat ikv B-watersmart (horizon 2020 onderzoeksproject), waarbij een rioleringsproject (aanleg gescheiden stelsel) een waterproject voor landbouw wordt. Het regenwater uit het bufferbekken kan gebruikt worden op nabijgelegen landbouwpercelen (na zuivering). Via peilgestuurde drainage en subirrigatie kunnen landbouwers hun velden irrigeren.

- Het hemelwater kan ook gebufferd in ondergrondse reservoirs, niet alleen privaat maar ook bij de heraanleg van straten (er wordt verwezen naar het waterplan van Antwerpen). Dat water kan gebruikt worden voor het bewateren van beplanting. In Mechelen werd dit voor Onze- Lieve-Vrouwestraat bekeken. Daar is een regenwaterleiding gelegd maar de straat is te smal voor een groter buffersysteem. Ook aan Sint-Romboutskerkhof, Onze-Lieve-Vrouwekerk en Klein Begijnhof zijn er plannen om regenwater te bufferen (ondergronds en/of via regentonnen).

3) Infiltratie van regenwater

Dit wordt voor elk project onderzocht. Voor particulieren is er een premie voor infiltratievoorzieningen. Een voorbeeldproject is de Kruisbaan.

4) Regenwater bufferen en vertraagd afvoeren

Het vertraagd afvoeren gebeurt bij voorkeur op een regenwatersysteem en als het niet anders kan op de gemengde riolering. Het vertraagd afstromen van regenwater kan op projectniveau, lokaal niveau, op bovenlokaal niveau (blijvend vrijwaren van ruimte voor groen-blauwe verbindingen) en de uitbouw van een getijdenbuffer (vb. binnendijle in de binnenstad is geregeld). Het bufferen in de binnenstad gebeurt door het openleggen van de vlieten en de aanleg van bufferbekkens in de Bankstraat (zie eerder) en Spreeuwenhoek.

5) Optimaliseren van de regenwaterafvoer

Hier wordt rekening mee gehouden bij het verder uitbreiden van het RWA-stelsel, bij bestaande en nieuwe RWA-stelsels. Bij nieuwe RWA gebeurt dit via de natuurlijke afwateringsrichting, open grachten en altijd in combinatie met infiltratie. Bij de heraanleg van openbaar domein met aanleg van gescheiden riolering ligt de focus niet op afstroom vermijden, hergebruik en infiltratie maar deze aspecten worden wel maximaal meegenomen bij het ontwerp en de uitwerking. Voorbeelden van heraanlegprojecten zijn: Grote Nieuwedijkstraat, Parepoelstraat, Donkerlei, 't Veer,... Grotere en integrale projecten zijn: de ontwikkeling van Keerdoksite en Ragheno, de herinrichting van de vesten en de heraanleg van wijken ism woonpunt en VSMW (vb. Ghandiwijk).

- Vlieten hebben een bufferende werking: Het regenwater van de daken wordt erin opgevangen. De vlieten worden niet standaard bij gevuld, tenzij bij een probleem. Via een pompsysteem wordt het water naar de andere vlieten gepompt.

Stijn Van Goethem is gestart als projectcoördinator 'water voor landbouw' bij de stad. Op 15 juli is veel neerslag in Hombeek en Leest gevallen. Anders dan andere jaren bleef het water veel langer op de akkers staan (4 dagen). Landbouwgewassen kunnen beter tegen droogte dan tegen nat. De frontneerslag is boven Mechelen blijven hangen. Dat was ook te zien op de radarbeelden van VMM. Verschillende waterlopen/grachten traden uit hun oevers. Het Rampenfonds wordt afgebouwd en de bedoeling is dat landbouwers zich privaat verzekeren via de brede weersverzekering. Verzekeringsagenten maken gebruik van data van officiële meetgegevens van KMI. Voor Mechelen baseert zich men op gegevens van een meetstation in St-Katelijne-Waver. Daar viel op 15 juli maar de helft zo veel regen. Er is nood aan meer lokale gegevens. Naast het project van het bufferbekken in de Bankstraat (B-watersmart) is er het project 'water voor landbouw' waar in een participatietraject met landbouwers wordt gekeken naar mogelijkheden voor gecontroleerde vernatting op het terrein door gebruik te maken van peilgestuurde drainage, stuwen, hermeandering en een offline bekken.

Meer info op: www.mechelen.be/water-voor-landbouw. Daar is ook de watersysteemkaart van Staes terug te vinden. Deze kaart geeft weer hoe lang het duurt voor grondwater terug aangevuld is. Voor de bruin gekleurde zones, dit zijn de microdepressies of potentiële grachten, duurt dit jaren of decennia. De groene zones zijn tijdelijk natte gebieden, die na enkele maanden terug aangevuld kunnen worden. Tot slot zijn er nog de blauwe zones waar nagenoeg permanent water staat.

- Niet alleen overstroming van waterlopen/grachten heeft er voor gezorgd dat water langer op de akkers bleef staan. Door de droogteperiodes van afgelopen jaren is de grond wellicht verhard waardoor het water niet kon doordringen.
- Mengteelten, minder compactatie, ecologisch beheer zorgen voor een betere waterhuishouding op akkers in tegenstelling tot monoculturen, gebruik van zware machines, pesticiden,... De bodem is de grootste natuurlijke buffer voor water.
- In het project 'water voor landbouw' wordt niet gefocust op landbouwtechnieken.
- Er wordt gewerkt aan een lokale voedselstrategie voor de stad. In de beleidsnota (in opmaak) wordt aandacht gegeven aan de verwevenheid van landbouw en natuur en de landbouwer als landschapsbeheerder. Ook wordt ingezet op duurzame productiemethodes.
- Openbaar onderzoek digitale atlas (tot 28 februari 2022). Meer info: www.mechelen.be/openbaar-onderzoek-digitale-atlas

- Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen kruidruimen en slibruimen. Vervuild slib moet afgevoerd worden en is een hoge kost voor aangelanden of landbouwers. De polder krijgt subsidies van de provincie voor het slibruimen van grachten in zijn beheer.

TOELICHTING ONTHARDINGSPLOEG & BRAINSTORM ACTIES VOOR INWONERS

In mei 2021 is proefproject voor de onthardingsploeg opgestart. Het was heel moeilijk om 2 mensen met geschikte technisch profiel te vinden via sociale tewerkstelling (art 60). Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden binnen de ploeg van de uitvoeringsdiensten. In augustus in Jodenstraat is een eerste plantvak en vlietje aangelegd in samenwerking met Klimaan. Geplande acties met de onthardingsploeg zijn de Centjesmuur en het Klein Begijnhof (participatiemoment 30/11).

- De vraag wordt gesteld of projectontwikkelaars hetgeen zij betonneren elders kunnen compenseren door te ontharden. Dit wordt meegenomen in de discussies met ontwikkelaars (argument sociale ontwikkelingskost).
- Brainstorm (er kunnen nog steeds punten per mail overgemaakt worden)
 - Reglement rond de geveltuinen
 - Premie hemelwater
 - Premie groendak verruimen naar premie ontharden
 - Gerichte subsidie voor scholen
 - Inventarisatie van grote daken voor collectieve buffers en hergebruik regenwater
 - De helft van de voortuinen mag max verhard worden (meenemen bij de bouwcode, mensen informeren/sensibiliseren)
- Visie op bemalingen: Bij iedere aanvraag wordt bekeken of bemaling nodig is en of deze kan beperkt worden. Indien mogelijk wordt het water geïnfiltreerd. Het wordt pas afgevoerd naar de riolering als er geen andere mogelijkheden zijn. De voorbije 2 jaar wordt bij droogte ook gevraagd om het water op te vangen in bijvoorbeeld cubitainers, zodat het kan hergebruikt worden door landbouwers, voor beplanting of door buurtbewoners. Het water dient met de nodige voorzichtigheid aangewend te worden (bemonstering en keuring bij grote werven). Belangrijk is ook dat dit alles goed gecommuniceerd wordt naar de buurt.

TERUGKOPPELING VERGUNNINGEN, GELUID EN PFAS

Vergunningen

De vergunningsaanvragen worden toegelicht door de adviesgroep. Voor meer details wordt verwezen naar het teamskanaal.

- Wimble: gunstig mits opmerkingen. Het bedrijf wil zijn emissie en energieuishouding verbeteren. Aandachtspunt: geurhinder
- DHL: gunstig mits opmerkingen. Opvolging van geluidsimpact van het verhoogde aantal airco's en van de mobiliteitsimpact van de vrachtwagens.
- IVAREM: gunstig mits opmerkingen - in de lijn van het advies dat milieu- en klimaatraad al eerder gegeven heeft. Er werd een grondige studie uitgevoerd die aantoont dat de overslag de oplossing is met de beste flexibiliteit alsook het aantal transporten reduceert. Verder werd in dit complexe dossier ook rekening gehouden met de beperking van allerlei mogelijke hinder voor de omwonenden (hier werden infomomenten voor georganiseerd).
- Schietstand: gunstig (verlaagd gebruik)
- Schoolgebouw Bimsem: gunstig

PFAS

Vorige vergadering lichtte de schepen al een stavaza toe over 4 actieterreinen. Hieronder een update:

- Voormalig brandweerkazerne: De resultaten zijn nog niet binnen
- Oefenterrein van de brandweer: Hier is geen PFOS-verontreiniging vastgesteld
- Brabantchrom: De resultaten zijn nog niet binnen
- Terrein van Chemours en Dupont De Nemours: Het beschrijvend bodemonderzoek is nog lopende en verloopt in fasen. De onderzoeksstrategie gebeurt in samenspraak met OVAM. In november en december worden nog stalen genomen van het bodem en grondwater om de verontreiniging af te perken. De resultaten worden verwacht in februari.

GELUID

Het budget van de milieu- en klimaatraad werd gebruikt voor de geluidsanalyse door UGent. Stijn Vranckx interpreteerde de resultaten en Mon Schepers lichtte verder toe. Het rapport zal in een andere vergadering uitgebreider aan bod komen (toelichting door Prof Luc De Koninck UGent). Aan de hand van figuren worden de resultaten weergegeven. Het percentage mensen dat bij geluidsniveau ernstige hinder ervaart, neemt toe naarmate het geluidsniveau toeneemt. Niet bij elk geluidsniveau ervaart iedereen evenveel hinder. Er zijn metingen gedaan langsheen de E19 met een variatie in afstand: De Neerweg, Hoge Blokstraat, Stuivenbergbaan en de Zennebeemden. De meetapparatuur die gebruikt werd is van UGent en is low cost apparatuur waarmee men geen officiële normoverschrijding kan vaststellen. Er werd minstens 1 maand gemeten, en er werden ook achtergevel en voorgevel metingen gedaan. De lockdown was duidelijk zichtbaar in de resultaten (daling wegverkeer). De gemiddelde geluidsvolumes (Lden gewogen daggemiddelde) varieerden van 53 – 56 dB in de Stuivenbergbaan tot 64 dB in de Hoge Blokstraat. Neemt men de WHO curve en Vlarem curve erbij dan stelt men vast dat 7 tot 25% van de mensen die aan die geluidsbelasting worden blootgesteld zich ernstig gehinderd voelen. Het volledige rapport is terug te vinden in het teamskanaal. Volgens het huidig wettelijk kader is er hier geen sprake van normoverschrijding. Toch zijn er veel mensen gehinderd. De E19 is aangelegd voor er een MER (milieueffectrapportage)-kader was (70 dB) en is een bestaande situatie (voor nieuwe wegen licht de norm lager).

De omgeving van het Vrijbroekpark kaart de geluidsoverlast van de E19 aan, verzamelde meer dan 500 handtekeningen en wil daarmee een tussenkomst doen in de gemeenteraad. Bijkomend is er ook de problematiek van de superknoop (combineren van E-19 met de R6 en N16). Mogelijk scenario's kunnen in deze aangegrepen worden om de geluidssituatie te verbeteren. Er wordt ook verwezen naar de geluidsmuur met geïntegreerde zonnepanelen: www.energyville.be/nieuws-events/geluidsschermen-met-geintegreerde-zonnepanelen-tonen-hun-grote-energiepotentieel

AGENDA VOLGENDE VERGADERING

Januari

- Emissie-inventaris 2019
- Voortgangsrapport 2020
- Prioritaire acties 2022

VARIA

- Teams: de voorzitter is bereid om een aparte workshop te geven. Belangrijke documenten worden ook per mail verstuurd
- Vergaderdata 2022
 - 20 januari
 - 17 februari
 - 17 maart
 - 28 april
 - 19 mei
 - 23 juni
 - 15 september
 - 20 oktober
 - 17 november
- Betaling vorming leden: raad is akkoord
- Document Mon Schepers wordt uitgebreider opgenomen in een volgende raad.

Afscheidswoord van schepen Marina De Bie.

De milieu- en klimaatraad neemt afscheid en bedankt de schepen voor de vele jaren!